

Sygn. akt III CSK 178/20

## POSTANOWIENIE

Dnia 20 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z wniosku L. Z.  
przy uczestnictwie M. Ś., M. Ł., K. K., A. K. oraz S. M. i T. M.  
o zasiedzenie,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 20 lutego 2021 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy  
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.  
z dnia 5 czerwca 2019 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od L. Z. na rzecz S. M. i T. M. po 1350 zł (tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 5 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację wnioskodawcy L. Z. od postanowienia Sądu Rejonowego w K. z 10 stycznia 2018 r. w sprawie o zasiedzenie oraz orzekł o kosztach postępowania.

2. Od postanowienia Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiódł wnioskodawca, powołując się na naruszenie art. 172 k.c. „w brzmieniu obowiązującym przy ustalaniu okresu zasiedzenia w niniejszym postępowaniu”, art. III, art. XLI § 1, art. XLII i art. LXIV ustawy z 23 kwietnia 1964 r. - Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny (dalej: przepisy wprowadzające k.c.), art. XLI § 2 przepisów wprowadzających k.c., art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka

i podstawowych wolności, art. 2 i art. 45 Konstytucji RP, art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 610 § 1 w zw. z art. 670 k.p.c. i art. 677 § 1 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c.

Postanowieniem z 10 września 2020 r. Sąd Najwyższy zawiesił postępowanie kasacyjne z uwagi na śmierć uczestniczki W. K. oraz podjął zawieszone postępowanie z udziałem spadkobierców zmarłej – S. M. i T. M.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398<sup>9</sup> k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

4. Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

5. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał się na przesłankę z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. Podał, że Sąd drugiej instancji z rażącym naruszeniem prawa zastosował tylko część przepisu art. XLII przepisów wprowadzających k.c. dotyczącą skrócenia terminu zasiedzenia, pomijając jego pozostałą część, a to termin rozpoczęcia biegu zasiedzenia, na który w takiej sytuacji wskazuje ustawodawca. Doszło też do oczywistego naruszenia art. 172 k.c. oraz art. III, art. XLI § 1, art. XLII i art. LXIV przepisów wprowadzających k.c. przez ich niezastosowanie oraz do naruszenie prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez sąd, gwarantowanego przez art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz wynikającej z art. 2 i art. 45 Konstytucji RP zasady państwa prawnego.

6. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z samej jej treści wynika w sposób jednoznaczny, że wskazane w skardze podstawy zasługują na uwzględnienie. Oznacza to, że z argumentów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, bez konieczności dokonywania pogłębionej analizy prawnej lub czynności procesowych sądu, wynika jaskrawa sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i niepozostawiającymi sądowi swobody oceny albo z podstawowymi zasadami orzekania obowiązującymi w demokratycznym państwie prawa. O ile bowiem do uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawy są usprawiedliwione, o tyle do przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędna jest jej oczywista zasadność w wyżej przedstawionym rozumieniu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się również, że dla stwierdzenia, że w sprawie wystąpiła przesłanka z art. 398<sup>9</sup> § 1

pkt 4 k.p.c., skarżący powinien wskazać konkretne, naruszone przez sąd przepisy, a także powinien przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, dlaczego te przepisy zostały, jego zdaniem, w tak ewidentny sposób naruszone (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 września 2013 r., III SK 4/13).

7. Skarżący nie przedstawił dostatecznych argumentów świadczących o występowaniu w sprawie tak rozumianej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, nie wykazał sprzeczności orzeczenia z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i niepozostawiającymi sądowi swobody oceny albo z podstawowymi zasadami orzekania obowiązującymi w demokratycznym państwie prawa.

Nie stanowią o oczywistej zasadności skargi zarzuty naruszenia art. 172 k.c. oraz art. III, art. XLI § 1, art. XLII i art. LXIV przepisów wprowadzających k.c. Sąd drugiej instancji poddał wskazane normy szczegółowej analizie i uznał, że wykładnia przepisów obowiązujących od 1943 r. i kolejno przepisów międzyczasowych przekonuje, że do dnia śmierci H. Z., na rzecz której wnioskodawca domagał się stwierdzenia zasiedzenia, termin zasiedzenia udziału we współwłasności nie upłynął. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że obliczenie terminu zasiedzenia przez H. Z. uwzględnia objęty przepisem art. XLII przepisów wprowadzających k.c. przywilej skrócenia okresu zasiedzenia o czas przed 1 stycznia 1947 r., w którym istniał stan rzeczy prowadzący do zasiedzenia według przepisów dekretu z 11 października 1946 r. - Prawo rzeczowe i przepisów Kodeksu cywilnego, a według przepisów obowiązujących wcześniej zasiedzenie nie było możliwe. Wedle omawianej regulacji zachowano prawo do skrócenia terminu zasiedzenia o czas posiadania sprzed 1947 r., przy czym termin zasiedzenia liczono wówczas od 1947 r. Sąd drugiej instancji wyjaśnił, że termin zasiedzenia wedle przepisów Kodeksu był krótszy niż termin wynikający z przepisów poprzednio obowiązujących, bieg zasiedzenia rozpoczął się zatem z dniem wejścia w życie Kodeksu, przy czym zasiedzenie nastąpić mogło z uwzględnieniem daty wynikającej z poprzedniej regulacji, o ile była wcześniejsza. W odniesieniu do H. Z. termin liczony od wejścia w życie Kodeksu cywilnego z uwzględnieniem skrócenia jego okresu o 3 lata 3 miesiące i 8 dni upływał w 1981 roku, zaś liczony według przepisów dekretu z 11 października 1946 r. - Prawo rzeczowe upływał w 1973 r. Biorąc pod uwagę, że H. Z. zmarła w 1966 r. termin zasiedzenia nie mógł upłynąć.

Skarżący nie zgadza się z powyższą analizą i przedstawia własną, odmienną od przyjętej przez Sąd Okręgowy ocenę tak wskazanych w skardze norm, jak i całego rozstrzygnięcia. Badanie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z uzasadnieniem nie pozwala jednak na przyjęcie, żeby skarżący wykazał kwalifikowane, widoczne bez potrzeby głębszej analizy naruszenie wskazanych przepisów prawa. Subiektywne przekonanie skarżącego, że zaskarżone postanowienie jest niesprawiedliwie, narusza zasady państwa prawa nie jest wystarczające dla przyjęcia, że wykazał on przesłankę z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.

Jedynie marginalnie wskazać trzeba, że problem wykładni art. XLII przepisów wprowadzających k.c. był przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego w postanowieniu z 7 marca 2002 r. (II CKN 619/99, OSNC 2003/2/30). Wskazano w nim jednoznacznie, że mówiąc o terminie zasiedzenia biegnącym od 1 stycznia 1947 r., czyli od dnia wejścia w życie dekretu z 11 października 1946 r. - Prawo rzeczowe, przepis ten ma na względzie nie termin przewidziany w Kodeksie cywilnym (początkowo, według Kodeksu cywilnego, zasiedzenie nieruchomości przez posiadacza samoistnego w dobrej wierze następowało z upływem lat dziesięciu, zaś w złej wierze - z upływem lat dwudziestu), lecz termin przewidziany w Prawie rzeczowym. Jeżeli bowiem początek biegu zasiedzenia został odniesiony do daty wejścia w życie Prawa rzeczowego, to także termin zasiedzenia powinien być, konsekwentnie, określony według tego Prawa, zgodnie zaś z art. 50 Prawa rzeczowego, zasiedzenie nieruchomości, której posiadanie samoistne zostało nabyte w dobrej wierze, następowało z upływem lat dwudziestu, zaś w przypadku złej wiary - z upływem lat trzydziestu. Przenosząc pogląd ten na grunt niniejszej sprawy, termin zasiedzenia upływałby dopiero w 1973 r. (jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy).

8. Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o kosztach rozstrzygając zgodnie z art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398<sup>21</sup> k.p.c. w zw. z § 5 ust. 1 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

jw